

RIKSDAGENS REVISORERS
BERÄTTELSE

OM DEN ÅR 1942 AV DEM VERKSTÄLLDA GRANSKNING

AV

RIKSGÄLDSKONTORETS

TILLSTÅND OCH FÖRVALTNING

FÖR TIDEN

1 JULI 1941—30 JUNI 1942

M. M.

STOCKHOLM 1943

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

429118

Innehållsförteckning.

	Sid.
Ingress	5
Riksgäldskontorets balansräkning	6
Statsregleringsfonden	8
Specifikation av riksdags- och revisionskostnader	9
Riksgäldsfonden	10
Motorvagnslånefonden	11
Sekundärlånefonden för jordbrukare	11
Lånefonden för den mindre skeppsfarten	11
Sekundärlånefonden för rederinäringen	12
Fonden för låneunderstöd	12
Pensionsfonden för vissa riksdagens verk	15
Fonden för förslag till statsverket	16
Fonden för anordnande av spannmålslagerhus och kylhus	16
Fonden för varukredit	16
Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster	16
Angående ansvarsfrihet för fullmäktige m. m.	17

Undertecknade av innevarande års riksdag utsedda revisorer, vilka enligt föreskriften i riksdagsordningens 72 § den 16 sistlidna september påbörjat och innevarande dag fullbordat granskningen av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, få härmed avgiva den berättelse därom, som i 6 § av den för riksdagens revisorer gällande instruktion finnes föreskriven.

Vid revisionsförrättningens början fingo revisorerna från fullmäktige i riksgäldskontoret emottaga deras den 12 sistlidna september dagtecknade berättelse angående kontorets tillstånd och förvaltning.

Enär riksgäldskontorets räkenskaper intill den 1 juli 1941 blivit vid föregående revisionsförrättningar granskade samt riksdagen tillerkänt fullmäktige i riksgäldskontoret full ansvarsfrihet för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade i deras protokoll till och med den 9 januari 1942, hava nu församlade revisorer läst de hos fullmäktige efter sistnämnda dag intill revisionsförrättningens början förda såväl allmänna som särskilda protokoll ävensom granskat riksgäldskontorets huvudbok för budgetåret 1941/42 med därtill hörande verifikationer.

I förevarande berättelse hava influit endast sådana redogörelser och tabeller, vilka icke återfinnas i annan till trycket befördrad publikation, för så vitt icke särskilda omständigheter ansetts påkalla ett frångående av denna regel.

Riksgäldskontorets balansräkning.

1 juli 1941	<i>Tillgångar:</i>	30 juni 1942
	Riksgäldsfonden:	
9,256,418: 05	Uppköpta svenska statsobligationer kronor	6,158,892: 15
	För betalning av arvskatt använda obligationer ur 1940 års 4 %	
582,158: 83	statslån..... »	4 913: 25
100: —	Lån till vissa järnvägsaktiebolag m. m. »	100: —
44,003,882: 86	Fordran hos a.-b. Kreditkassan av år 1922..... »	44,003,882: 86
	Av a.-b. Kreditkassan av år 1922	
5,000,100: —	överlämnade tillgångar »	5,000,100: —
3,663,795: —	Lån till a.-b. Bond »	3,581,295: —
2,840,425: —	Fordran hos a.-b. Axe..... »	2,272,340: —
1,581,439: 80	Förskott »	3,040,091: 03
10,000,000: —	Domänverket, rörlig kredit..... »	20,000,000: —
	Statens reproduktionsanstalt, rörlig kredit..... »	50,000: —
	Exportkreditnämnden »	2,594,839: 33
	Garantimedel för Österrikes konver- teringslån 1934/39..... »	799,669: 88
537,279: 24	Fordran hos statsverket för vissa anslagsmedel »	2,401,413: 91
5,391,024: 06	Ränta å 1941 års 4 % statslån »	—
6,021,443: 54	Ränta å 1941 års 3 % statslån »	—
900,762: 77	Ränta å 1942 års 3.5 % statslån ... »	6,129,669: 27
—	Ränta å 1942 års 3 % statslån »	8,250,799: 26
—	Ränta å statsskuldsförbindelser.... »	520,157: 72
	Fordran för kapitalmedelsåterbetal- ningar »	7,164,064: 24
4,208,804: 56	Statens järnvägar »	—
135: —	Förskottsanslag »	—
600,000: —	Kassaförstärkning åt statskontoret. . »	3,100,000,000: —
1,800,000,000: —	Postgiro..... »	932,831: 08
264,203: 31	Checkräkning »	81,405,486: 81
37,615,232: 41	Inkomstresten »	650,041,550: 75
574,025,908: 37	Avskrivningsanslag »	137,048,437: 91
100,021,338: 18		
2,606,514,950: 98.	Summa kronor	4,081,400,534: 45.
	Övriga kapitalfonder:	
53,055,232: 61	Postverkets fond..... kronor	56,701,232: 61
504,374,271: 49	Telegrafverkets fond »	519,159,341: 88

1 juli 1941		30 juni 1942
994,643,749: 42	Statens järnvägars fond	kronor 1,066,010,856: 70
494,427,203: 38	Statens vattenfallsverks fond	» 527,784,008: 38
353,133,302: 17	Domänverkets fond	» 353,457,099: 51
	Fonden för statens reproduktions-	
472,615: 28	anstalt	» 472,615: 28
100,000,000: —	Riksbanksfonden	» 100,000,000: —
4,522,428: 79	Luffarfsfonden	» 4,579,904: 24
198,218,867: 01	Statens allmänna fastighetsfond ...	» 203,598,127: 77
173,524,532: 80	Försvarsväsendets fastighetsfond...	» 214 612 907: 80
427,775,300: 82	Statens utlåningsfonder	» 446,379,531: 15
43,828,321: 74	Fonden för låneunderstöd	» 48,323,762: 89
212,897,460: 76	Fonden för statens aktier	» 230,397,460: 76
787,000,000: —	Folkpensioneringsfonden	» 787,000,000: —
141,456,326: 22	Pensionsfonder	» 142,430,151: 22
406,438,871: 77	Fonden för förslag till statsverket..	» 603,027,593: 21
	Fonden för anordnande av spann-	
1,048,903: 49	måslagerhus och kylhus.....	» 1,048,903: 49
900,0000: —	Jordfonden	» 1,400,000: —
6,369,652: 04	Arrendeegnahmefonden.....	» 6,819,652: 04
977,322: 12	Fonden för varukredit	» 977,322: 12
4,905,063,361: 91.	Summa kronor	5,314,180,471: 05
7,511,578,312: 89.	Totalsumma »	9,395,581,005: 50.

Skulder:

Riksgäldsfonden:

4,112,281,308: 10	Fonderad statsskuld	kronor 5,473,366,319: 99
1,057,753,424: 88	Tillfällig statsskuld	» 1,453,535,045: 91
3,450,729: 94	Förfallna obligationer	» 11,392,642: 48
7,532,756: 45	Förfallna kuponger m. m.....	» 12,318,776: 36
709,576: 65	Obeställbara räntor m. m....	» 596,156: 64
	Kapitalåterbetalningar från motor-	
321,431: 39	vagnslånefonden	» —
	Kapitalåterbetalningar från sekun-	
2,130,587: 12	därlånefonden för jordbrukare..	» 2,827,236: 98
	Icke disponerade medel: sekundär-	
409,500: —	lånefonden för rederinäringen ..	» 569,000: —
	Icke disponerade medel: lånefonden	
1,209,900: —	för den mindre skeppsfarten....	» 1,041,350: —
	Icke disponerade medel tillhöriga	
—	motorvagnslånefonden.....	» 748,899: 29
216,360: —	Fonden för låneunderstöd.....	» 216,360: —
	För mötande av förluster å a.-b.	
	Kreditkassan av år 1922 avsatta	
44,500,000: —	medel.....	» 44,500,000: —

1 juli 1941		30 juni 1942
	Tillskottsmedel för återställande av	
2,840,425: —	a.-b. Smålands banks grundfond kronor	2,272,340: —
17,544,109: 95	Oreglerade anslagsmedel..... »	14,160,126: 41
77,118: 03	Diverse oredovisade medel..... »	63,494: 40
—	Sparobligationsmedel..... »	42 070: 80
674,047,746: 55	Kapitalmedelsanslag..... »	787,089,988: 66
<u>5,925,024,974: 06.</u>	Summa kronor	<u>7,804,739,807: 92.</u>
	Fonden för oreglerade kapitalme-	
123,587: 91	delsförluster..... kronor	2,322,049: 32
1,586,429,750: 92.	Statens eget kapital..... »	1,588,519,148: 26.

Statsregleringsfonden.

Vid budgetårets ingång uppgingo tillgångarna till 252,108 kronor 89 öre utgörande inkomstrester. Motsvarande summa vid budgetårets utgång var 99,775 kronor 87 öre.

Skulderna vid budgetårets ingång belöpte sig till 5,553,544 kronor 83 öre och utgjordes huvudsakligen av å statsverkets checkräkning i riksbanken in-
nestående då ännu ej lyftade avsättningar till fonden för statsskuldens am-
ortering. Detta belopp har under budgetåret disponerats för avskrivningar.
De vid budgetårets utgång kvarstående skulderna uppgingo till 2,405,562
kronor 84 öre utgörande utgiftsrester.

Inkomster:

1940/41		1941/42
2,155,546: 09	Inkomster av statens produktiva fonder kronor	2,008,747: 84
531,905: 15	Avskrivning av nya kapitalinvesteringar »	—
	Avskrivning av oreglerade kapitalmedels-	
202: 79	förluster..... »	—
215,621,732: 45	Uttag å statsverkets checkräkning »	275,792,916: 57
	Likvider med särskilda ämbetsverk och	
104,273: 05	myndigheter..... »	261,788: 32
<u>218,413,659: 53.</u>	Summa kronor	<u>278,063,452: 73.</u>

Utgifter:

10,038,236: 23	Riksdagen och dess verk..... kronor	9,942,408: 40
200,326,018: 04	Riksgäldsfonden..... »	185,176,068: 86
—	Avskrivning av nya kapitalinvesteringar »	74,589,037: 98
—	Avskrivning av oreglerade kapitalme-	
	delsförluster..... »	2,500,000: —
3,442,615: —	Insättningar å statsverkets checkräkning »	2,251,425: 35
	Likvider med särskilda ämbetsverk och	
850,597: 73	myndigheter..... »	608,863: 17
<u>214,657,467: —.</u>	Summa kronor	<u>275,067,803: 76.</u>

**Specifikation av riksdags- och revisionskostnader m. m. under budget-
året 1941/42.**

Kostnaderna för riksdagen hava efter avdrag av inkomster uppgått till 5,018,167 kronor 81 öre, nämligen:

1940/41		1941/42
3,507,229: 70	Arvoden till riksdagens ledamöter	kronor 3,009,142: 74
292,227: 55	Reseersättningar till riksdagens ledamöter..	» 360,381: 13
831,898: 47	Avlöningar till personal	» 802,083: 78
480,030: 15	Kostnader för riksdagstrycket	» 580,220: 19
18,439: 31	Utgivande av särskilda publikationer	» 62,799: 40
215,386: 88	Övriga omkostnader	» 203,540: 57
5,345,212: 56.		Summa kronor 5,018,167: 81

Kostnaderna för 1941 års statsrevision hava, på sätt nedanstående specifikation utvisar, uppgått till 90,969 kronor 65 öre, nämligen:

10,622: —	Arvoden till revisorerna	kronor 20,613: 96
53,922: 57	Avlöningar till personal	» 53,837: 15
20,826: 96	Omkostnader	» 16,518: 54
85,371: 53.		Summa kronor 90,969: 65.

Kostnaderna för riksgäldskontoret hava under budgetåret uppgått till:

925,704 88	Avlöningar	kronor 913,439: 56
2,072,444: 89	Kostnader vid emission av statslån m. m.	» 1,523,389: 56
276 666: 92	Övriga omkostnader	» 343,690: 23
3,274,816: 69		Summa kronor 2,780,519: 35.

Kostnaderna för riksdagens hus hava under budgetåret uppgått till:

53,773: 25	Avlöningar	kronor 59,853: 37
101,641: 56	Omkostnader	» 249,463: 08
378,154: 88	Reparations- och ändringsarbeten m. m. . .	» 968,947: 69
—	Anskaffande av möbler etc.	» 75,398: 99
323,483: 66	Luftskyddsanordningar etc.	» 1,464: 13
857,053: 35.		Summa kronor 1,355,127: 26.

Kostnaderna för riksdagsbiblioteket hava under budgetåret utgått med nedanstående belopp:

69,100: 32	Avlöningar	kronor 67,565: 79
21,330: 28	Omkostnader	» 10,279: 50
22,118: 38	Bokinköp och bokbindning	» 25,218: 54
112,548: 98.		Summa kronor 103,063: 83.

Övriga utgifter för riksdagen och dess verk utgöras av:

1940/41		1941/42
—	Allmänt kyrkomöte..... kronor	130,833: 35
72,431: 84	Justitieombudsmannen och hans expedition »	75,206: 58
79,633: 21	Militieombudsmannen och hans expedition. »	87,107: 47
50,735: 13	Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. . »	48,013: 35
19,007: 77	Pensioner åt efterlevande till befattnings- havare »	26,097: 61
88,100: —	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond »	108,300: —
34,400: 17	Dyrtidstillägg m. m. »	108,848: 14
18,925: —	Kommittéer och utredningar »	10,154: —.

Totalkostnaden för riksdagen och dess verk har därmed uppgått till 9,942,408 kronor 40 öre.

Riksgäldsfonden.

Inkomster:

1940/41		1941/42
765,071: 35	Räntor kronor	845,519: 62
265,805: 81	Uppgåld och kursvinster »	479,642: 77
155,123: 40	Diverse inkomster »	601,533: 62
—	Återbetalda kapitalmedel »	52,527,829: 87
145,513,810: 30	Anslag å driftbudgeten »	262,306,839: 13
146,699,810: 86.	Summa kronor	316,761,365: 01.

Utgifter:

123,196,597: 96	Räntor å den fonderade statsskulden kronor	162,887,484: 79
19,075,628: 73	Räntor å den tillfälliga statsskulden »	19,020,728: 38
247,157: 14	Räntor å beräknad ny upplåning.. »	—
—	Omföringar »	1,002,914: 12
—	Kapitalinvesteringar »	533,443,204: 12
—	Avskrivning »	41,732: 29
4,180,427: 03	Kapitalrabatter o. d. »	5,194,551: 70
146,699,810: 86.	Summa kronor	721,590,615: 40.

Den fonderade statsskulden uppgick vid budgetårets slut till 5,473,366,319 kronor 99 öre enligt nedanstående sammanställning:

1 juli 1941		30 juni 1942
3,315,052,063: 29	Upptagna obligationslån kronor	4,519,589,879: 40
14,603,455: 60	Sparobligationer »	41,271,981: 20
258,000,000: —	Statsskuldförbindelser »	300,905,000: —
516,373,811: 15	Lån hos statsinstitutioner och fonder »	597,615,489: 37
5,667,000: —	Av staten övertagna lån »	11,379,107: 38
2,584,978: 06	Övrig fonderad statsskuld »	2,604,862: 64
4,112,281,308: 10.	Summa kronor	5,473,366,319: 99.

Närmare redogörelse för den fonderade statsskulden meddelas i riksgäldskontorets årsbok.

Den tillfälliga statsskulden uppgick vid budgetårets ingång till 1,057,753,464 kronor 88 öre, varav 100 milj. kronor i skattkammarväxlar, 506 milj. kronor växelkredit i riksbanken och 451,753,424 kronor 88 öre utgörande lån hos statsinstitutioner och fonder. Vid budgetårets utgång uppgick den tillfälliga skulden till 1,453,535,045 kronor 91 öre, varav 300 milj. kronor i skattkammarväxlar, 676,400,000 kronor växelkredit hos riksbanken och 477,135,045 kronor 91 öre lån hos statsinstitutioner och fonder.

Såvitt fullmäktiges protokoll utvisa hava de av staten till vissa hypotekskassor m. fl. utfärdade garantiförbindelser, vilka hos riksgäldskontoret redovisas såsom skulder inom linjen, under tid revisionen omfattar icke till någon del tagits i anspråk.

Motorvagnslånefonden.

Den enligt beslut av 1935 års riksdag inrättade lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar visade vid budgetårets ingång en behållning om 1,785,189 kronor 95 öre, och vid dess utgång om 1,984,885 kronor 70 öre, varav fordran hos låntagare 1,212,138 kronor 07 öre och inestående i riksgäldskontoret 748,899 kronor 29 öre. Till statsregleringen ha överförts 43,163 kronor 23 öre.

Till statens järnvägars fond ha överförts 278,276 kronor 60 öre.

För närmare redogörelse för fonden hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Sekundärlånefonden för jordbrukare.

Den enligt beslut av 1935 års riksdag inrättade statens sekundärlånefond för jordbrukare visade vid budgetårets ingång en behållning av 16,907,386 kronor 28 öre och vid dess utgång av 18,461,552 kronor 16 öre, varav 14,951,312 kronor 98 öre utgörande fordran hos låntagare och 2,871,810 kronor 50 öre kontant eller inestående i riksgäldskontoret. Under budgetåret ha till statsregleringen överförts 498,072 kronor 64 öre medan 187,500 kronor avskrivits.

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Lånefonden för den mindre skeppsfarten.

Enligt beslut vid 1939 års riksdag inrättades statens lånefond för den mindre skeppsfarten. Till fonden överfördes 3 milj. kronor från rederilånefonden.

Vid budgetårets ingång uppgingo tillgångarna till 1,506,886 kronor 53 öre, varav 291,858 kronor 15 öre utlånade medel och 1,215,028 kronor 48 öre inestående hos riksgäldskontoret och i bank. Vid budgetårets utgång upp-

gingo tillgångarna till 1,512,708 kronor 70 öre, varav 463,855 fordran hos låntagare och resten innestående i riksgäldskontoret eller i bank. Skulderna, avskrivningskonto, uppgingo till 93,750 kronor vid årets början och slut.

I inkomster har fonden haft debiterade räntor 17,047 kronor 16 öre. Till statsregleringsfonden ha överförts 11,224 kronor 99 öre inbetalda räntor.

Under budgetåret ha utlämnats tre lån om 215,000 kronor.

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Sekundärlånefonden för rederinäringen.

Enligt beslut vid 1936 års riksdag skulle från rederilånefonden överföras 2.5 milj. kronor till en ny utlåningsfond, statens sekundärlånefond för rederinäringen. Härav ha sedermera 1 milj. kronor återbetalats. Fondens tillgångar uppgingo vid budgetårets ingång till 1,724,054 kronor 28 öre och vid dess slut till 1,719,533 kronor 33 öre. Under året hava till statsregleringen överförts 49,965 kronor 11 öre. Av fondens tillgångar vid budgetårets slut utgjordes 1,128,203 kronor 33 öre av fordran hos låntagare samt resten kontant behållning eller innestående i riksgäldskontoret.

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Fonden för låneunderstöd.

Riksgäldskontorets delfond.

Fondens tillgångar uppgingo vid budgetårets början och slut till

1 juli 1941		30 juni 1942
24,778,407: 30	Utlånta medel	kronor 20,977,918: 76
3,328,559: 29	Räntefordringar	» 3,363,853: 38
1,300,993: 96	Övriga fordringar	» 797,359: 44
<u>29,407,960: 55.</u>		<u>Summa kronor 25,139,131: 58.</u>

Fondens skulder uppgingo vid budgetårets början till 4,787,001 kronor 18 öre och vid dess slut till 5,057,365 kronor 77 öre och utgjordes av medel för ännu ej verkställda avskrivningar.

Under året ha till statsregleringsfonden överförts 866,194 kronor 54 öre, huvudsakligen utgörande influtna räntor. Influtna kapitalåterbetalningar 6,099,291 kronor 31 öre ha tillförts riksgäldsfonden. Till statens järnvägar ha förts 22,315 kronor 50 öre utgörande lån till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag. Vidare har avskrivningar av utlämnade lån till enskilda järnvägar verkställt:

Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag kronor 180,000: —,

För närmare redogörelse hänvisas till riksgäldskontorets årsbok.

Genom avskrivning eller på annat sätt hava följande förluster hos riksgäldskontoret uppkommit å de statslån, som utlämnats till nedan nämnda

järnvägsaktiebolag. I resp. summor äro inräknade även de belopp, till vilka de av staten övertagna järnvägarna bokförts vid överföringen till statens järnvägars fond.

Vislanda—Bolmens	järnvägsaktiebolag (år 1905)	kronor ¹	986,198: 22
Länna—Norrtälje	d:o (år 1905)	» ²	1,127,872: 81
Svartälvs	d:o (år 1910)	» ³	774,693: 83
Siljans	d:o (år 1911)	» ⁴	601,169: 79
Sala—Gysinge—Gävle	d:o (åren 1913, 1929) »	⁵	466,964: 02
Skara—Timmersdala	d:o (åren 1920, 1925) »	⁶	436,153: 57
Lindfors—Bosjöns	d:o (år 1921)	» ⁷	98,249: 92
Landskrona—Kävlinge—Sjöbo	d:o (år 1924)	» ⁸	2,570,044: 13
Trollhättan—Nossebro	d:o (år 1925)	» ⁹	621,021: 75
Uddevalta—Lelångens	d:o (åren 1925, 30, 40) »	¹⁰	1,734,617: 86
Slite—Roma	d:o (åren 1926, 1928) »	¹¹	677,472: 74
Varberg—Ätrans	d:o (åren 1927, 1931, 1933, 37)	» ¹²	2,741,893: 75
Lidköping—Källands	d:o (åren 1927, 1930) »	¹³	681,897: 06
Mjölby—Hästhalmens nya	d:o (åren 1927, 1939) »	¹⁴	1,613,895: 52
Skövde—Axvalls	d:o (åren 1927—1935) »	¹⁵	958,038: 56
Ölands	d:o (år 1928)	» ¹⁶	2,186,416: 30

¹ Se 1905 års berättelse sid. 140.

² Se 1905 års berättelse sid. 170.

³ Järnvägen, som överförts till S. J., är där bokförd till ett värde av 399,000 kronor, vilken summa ingår i ovannämnda belopp. Se vidare 1910 års berättelse sid. 326.

⁴ Se 1912 års berättelse sid. 136.

⁵ Se 1915 års berättelse sid. 229 och 1929 års berättelse sid. 140.

⁶ Utgör riksgäldskontorets fordran hos bolaget, 561,153 kronor 57 öre, minskad med den köpeskilling, 125,000 kronor, för vilken Skara—Timmersdala järnväg försålts. Se sid. 238 i 1921 års berättelse och sid. 228 i 1925 års berättelse.

⁷ Utgör riksgäldskontorets fordran hos bolaget, 113,249 kronor 92 öre, minskad med den köpeskilling, 15,000 kronor, för vilken Lindfors—Bosjöns järnväg försålts. Se sid. 239 i 1921 års berättelse och sid. 220 i 1922 års berättelse.

⁸ Häri ingå 1,360,000 kronor till vilket värde Kävlinge—Sjöbo järnväg bokförts vid dess överföring till S. J. Se sid. 215 i 1924 års berättelse och sid. 226 i 1925 års berättelse.

⁹ Utgör riksgäldskontorets fordran hos bolaget, 846,021 kronor 75 öre, minskad med den köpeskilling, 225,000 kronor, för vilken Trollhättan—Nossebro järnväg försålts. Se sid. 228 i 1925 års berättelse.

¹⁰ Härav 65,970 kronor 87 öre kapitaliserad anståndsranäta avskriven i samband med skuldens reglering 1925. 1 468,646 kronor 98 öre avskriven i samband med ny länereglering 1934 och återstoden i samband med järnvägens överförande till S. J.

¹¹ Se sid. 138 i 1926 års berättelse och sid. 200 och 204 i 1928 års berättelse.

¹² Se sid. 172 i 1927 års berättelse och sid. 151 i 1930 års berättelse.

¹³ Utgör riksgäldskontorets fordran hos bolaget, 777,797 kronor 6 öre, minskad med den köpeskilling, 95,900 kronor, för vilken Lidköping—Tuns järnväg med rullande materiel och inventarier blivit försåld. Se sid. 236 i 1928 års berättelse.

¹⁴ Se sid. 179 i 1927 års berättelse.

¹⁵ Se sid. 153 i 1927 års berättelse.

¹⁶ Se 1929 års berättelse sid. 223.

Klintehamn—Roma järnvägsaktiebolag (år 1931)		kronor ¹	790,709: 21
Markaryd—Veinge	d:o	(åren 1931, 1933)	» ² 966,989: 72
Hässleholm—Markaryds	d:o	(år 1931)	» ³ 7,060: 43
Stockholm—Rimbo	d:o	(år 1931)	» ³ 47,605: 08
Eksjö—Österbymo	d:o	(år 1932)	» ⁴ 657,048: 69
Norra Södermanlands	d:o	(år 1932)	» ⁵ 3,552,535: 80
Östra Centralbanans	d:o	(åren 1932, 37) .	» ⁶ 3,509,651: 74
Halmstad—Bolmens	d:o	(år 1933)	» ⁷ 298,150: 76
Härnösand—Sollefteå	d:o	(år 1933)	» ⁸ 2,088,753: 84
Mellersta Södermanlands	d:o	(år 1935)	» ⁹ 500,421: 01
Norrköping—Söderköping— Vikbolandets	d:o	(år 1933)	» ¹⁰ 530,924: 64
Ruda—Finsjö—Oskarshamns	d:o	(år 1933)	» ¹¹ 951,132: 55
Ruda—Älghults	d:o	(år 1933)	» ¹¹ 2,627,517: 62
Ruda—Finsjö—Oskarshamns och Ruda—Älghults	d:o	(år 1933)	» ¹¹ 250,000: —
Östra Värends	d:o	(år 1933)	» ¹² 1,693,184: 04
Mellersta Östergötlands nya	d:o	(åren 1934, 40, 41)	» ¹³ 331,956: 29
Norra Östergötlands	d:o	(år 1935)	» 30,031: 70
Södra Dalarnes	d:o	(år 1935)	» 145,507: 59
Väderstad—Skänninge— Bränninge	d:o	(år 1935)	» 1,678,986: 40
Vimmerby—Ydre	d:o	(åren 1935, 37) . .	» 1,180,154: 52
Malmö	d:o	(år 1935)	» 67,178: 13
Falkenbergs	d:o	(åren 1936, 40, 41)	» 912,536: 26
Norsholm—Västervik—Hult- freds	d:o	(år 1936)	» 4,539,419: 63
Melleruds—Billingsfors	d:o	(år 1937)	» 764,182: 53
Borås—Alvesta järnvägsaktiebolag (1940/41)			» 186,152: 09
Varberg—Borås—Herrljunga järnvägsaktiebolag (1940/41)			» 863: 26
Östra Smålands järnvägsaktiebolag (1940/41)			» 169,084: 64

¹ Se sid. 136 i 1929 års berättelse.

² Järnvägen har vid överförandet till S. J. uppförts till 561,000 kronor. Se sid. 107 i 1930 års berättelse.

³ Kapitaliserad anståndsrenta i samband med lånets inlösning.

⁴ Se 1931 års berättelse sid. 79.

⁵ Häri ingå 1,601,869 kronor 44 öre till vilket belopp järnvägen upptagits vid dess överförande till S. J. Se sid. 98 i 1931 års berättelse.

⁶ Se 1933 års berättelse sid. 31 not 26.

⁷ Se 1933 års berättelse sid. 28 not 3.

⁸ Se 1933 års berättelse sid. 29 not 4.

⁹ Se 1933 års berättelse sid. 30 not 8.

¹⁰ Se 1933 års berättelse sid. 30 not 11.

¹¹ Se 1933 års berättelse sid. 30 not 13.

¹² Se 1933 års berättelse sid. 30 not 29.

¹³ Se 1934 års berättelse sid. 28 not 6.

Sävsjöströms—Nässjö järnvägsaktiebolag (1940/41).....	kronor	199,559: 53
Lysekils järnvägsaktiebolag (1940/41)	»	1,244,295: 77
Västergötlands—Göteborgs järnvägsaktiebolag	»	8,551: 84
Bibanelånefonden:		
Limesforsen—Särna järnvägsaktiebolag (1929—1930).	» ¹	5,463,113: 67
Åmål—Årjängs järnvägsaktiebolag (1933).....	» ²	6,595,607: 24
Fonden för låneunderstöd:		
Ostkustbanan (1934)	» ³	20,160,403: 59
Sala—Gysinge—Gävle nya järnvägsaktiebolag (1939) ..	»	1,343,672: 78
Borås—Jönköpings järnvägsaktiebolag (1939)	»	3,883,571: 15
Tidaholms järnvägsaktiebolag (1939)	»	43,781: 25
Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag (1941/42)	»	180,000: —
	Summa kronor	85,876,894: 81.

Av de numera till fonden för låneunderstöd överförda lånen till enskilda järnvägar voro

1 juli 1941		30 juni 1942
11,460,878: 93	Icke förfallna	kronor 11,126,519: 83
10,508,860: 81	Kapital	» 10,212,381: 70
199,756: 22	Ränta	» 190,013: 08
752,261: 90	Anståndsrenta	» 724,125: 05
2,743,498: 79	Förfallna	» 2,942,942: 70
706,870: 01	Kapital	» 751,696: 58
2,036,628: 78	Ränta	» 2,191,246: 12
14,204,377: 72.	Summa kronor	14,069,462: 53.

Pensionsfonden för vissa riksdagens verk.

Enligt beslut vid 1939 års riksdag skulle i samband med omläggning av pensionsgrunderna för riksdagens verk de dåvarande tjänstepensionsfonden och familjepensionsfonden kvarstå med det kapitalbelopp, vartill de kunde uppgå vid tiden för den nya ordningens genomförande. Fonderna överfördes i enlighet därmed till den nya Pensionsfonden för vissa riksdagens verk.

Fonden visar vid budgetårets såväl början som slut en behållning av 656,334 kronor 86 öre. Debiterade räntor 24,940 kronor 76 öre ha överförts till statsregleringsfonden.

¹ Järnvägen, som överförts till S. J., är där bokförd till ett värde av 4,493,867 kronor, vilken summa ingår i ovannämnda belopp. Se 1932 års berättelse sid. 34.

² Järnvägen är hos riksgäldskontoret bokförd till ett värde av 500,000, vilken summa icke ingår i ovanstående.

³ Järnvägen har överförts till S. J., varvid från fonden till statens järnvägars fond överförts 17,277,268 kronor 22 öre, medan resten avskrivits.

Fonden för förlag till statsverket.

Fonden utvisade vid budgetårets ingång i tillgångar 420,945,819 kronor 33 öre och i skulder 14,167,897 kronor 97 öre. Vid budgetårets utgång uppgingo tillgångarna till 622,314,916 kronor 58 öre och skulderna till 19,192,897 kronor 97 öre.

Fondens inkomster hava utgjorts av räntor 381,240 kronor 37 öre samt återbetalningar, överföringar och omföringar från andra fonder 242,547,697 kronor 54 öre.

Fonden har i utgifter haft 46,584,840 kronor 66 öre, varav 447,850 kronor 67 öre utgöras av räntor, som överförts till statsregleringsfonden, 40,933,976 kronor 10 öre av kapitalåterbetalningar, 5,025,000 kronor av avsättning till avskrivningskonto samt 178,013 kronor 89 öre avförda tidigare debiterade räntor.

För närmare redogörelse hänvisas till årsboken.

Fonden för anordnande av spannmålslagerhus och kylhus.

Fondens nettobehållning uppgick vid budgetårets början till 1,048,903 kronor 49 öre, vilken summa redovisats såsom fordran hos lagerhusbyggnadskommissionen.

I inkomster har fonden haft uppdebiterade överskottsmedel om 202,792 kronor 93 öre och i utgifter 155,456 kronor 99 öre, varjämte 47,335 kronor 94 öre omförts till statsregleringsfonden men kvarstår å denna fond såsom skuld. Fondens nettobehållning är således oförändrad.

Fonden för varukredit.

Tillgångarna å fonden uppgingo vid budgetårets såväl ingång som utgång till 1,293,600 kronor, redovisade som kapitalfordran å utlämnade varukrediter och kapitaliserade räntor.

Fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster.

Tillgångarna vid budgetårets ingång utgjordes av bokförda förluster om 376,412 kronor 9 öre. Under budgetåret ha ytterligare bokförda förluster om 301,538 kronor 59 öre tillkommit. Mot dessa svara förut verkställd nedskrivning om 500,000 kronor samt under budgetåret uppkommen nedskrivning om 2,500,000 kronor, varför fonden vid budgetårets utgång visar en skuld om 2,322,049 kronor 32 öre.

För fondens tillkomst se riksgäldskontorets årsbok år 1938 sid. 38.

Angående ansvarsfrihet för fullmäktige m. m.

§ 1.

Revisorerna avlade den 19 november besök i riksgäldskontoret. Besöket har *Besök i riksgäldskontoret.*
ej föranlett något uttalande från revisorernas sida.

§ 2.

Revisorerna hava vid granskningen av riksgäldskontorets huvudbok för *Riksgäldskontorets räkenskaper.*
budgetåret 1941/42 med därtill hörande verifikationer icke funnit anledning till någon erinran eller annat uttalande.

§ 3.

Revisorerna hava vid läsningen av fullmäktiges protokoll för tiden efter *Fullmäktiges protokoll.*
den 9 januari 1942 icke funnit anledning till erinran eller annat uttalande utöver vad nedan anföres.

§ 4.

De under 1930-talet emitterade premieobligationslånen avsågo huvudsakligen konvertering av löpande lån. 1940 beslöto emellertid riksgäldsfullmäktige att emittera ett helt nytt premieobligationslån om 150 miljoner kronor med obligationer à 50 kronor per styck. *Provision till förmedlare av 1942 års premieobligationslån.*

Vinstplanen för detta lån var så anordnad, att å varje serie om 2,000 obligationer skulle utfalla tretton vinster vid varje utlottning. Någon bestämd minsta vinstsumma å varje serie hade likväl icke garanterats.

Provision till de förmedlare, genom vilka obligationerna försåldes till allmänheten, utgick vid fast köp av

minst	100 st. obligationer	med	60 öre per obligation	=	1.2 %
»	2,000 »	»	75 »	»	1.5 %
»	10,000 »	»	100 »	»	2 %
»	20,000 »	»	150 »	»	3 %

De firmor, som av riksgäldskontoret auktoriserats för försäljning av premieobligationer mot avbetalning, erhöilo 1 krona per obligation i provision. Vid försäljning i kommission utgick provision med 50 öre per obligation, d. v. s. med 1 %.

Innevarande år beslöts emittring av ett nytt premieobligationslån å 150 miljoner kronor med obligationerna även denna gång lydande å ett belopp av 50 kronor per styck. Sedan det visat sig, att efterfrågan på obligationer avsevärt översteg den bestämda lånesumman, beslöto riksgäldsfullmäktige att utöka lånet med en andra s. k. tranch om likaledes 150 miljoner kronor.

Vinstplanen för vardera tranchen av detta lån är så uppgjord, att vinsterna å en serie om 2,000 obligationer vid varje utlottning skola uppgå till så stort belopp, att en årlig förräntning om 2.1 % erhålles.

Provision å försäljningsförmedling utgick ursprungligen enligt samma grunder som för 1940 års lån. Dock erhöilo avbetalningsfirmorna samma provision som övriga förmedlare, men å andra sidan företogs viss ändring till firmornas nackdel av bestämmelserna om inbetalningen till riksgäldskon- toret av inlutna avbetalningsbelopp.

Sedan revisorerna begärt uppgift om den provision, som utgått vid emit- tering av statslån under de senaste åren, hava riksgäldsfullmäktige beslutat nedsätta provisionen för den återstående delen av den s. k. andra tranchen (omkring 50 miljoner kronor) till 25 öre per obligation vid köp av hel serie och till 50 öre i övriga fall. Till postverket skall dock utgå provision med 1 krona per obligation. Dessutom har priset höjts till 52 kronor per obligation vid köp av hel serie samt till 51 kronor i övriga fall. Enstaka poster synas hava försålts till ett pris av 52 kronor 50 öre per obligation.

Till och med den 31 oktober 1942 hade i provision utbetalats:

3,997,970 st. å 1.50 per obligation	kronor	5,996,955: —
172,300 » » 1.— » » »		171,300: —
61,000 » » 0.75 » » »		45,750: —
4,600 » » 0.60 » » »		2,700: —
200 » » 0.50 » » »		100: —
Summa 4,235,570 st.	kronor	6,216,865: —.

Samtliga provisioner å 1 krona 50 öre per obligation hava utbetalats till banker och bankirer samt till riksbanken, postverket och Kooperativa för- bundet.

*Revisorernas
uttalande.*

Genom vinstplanens anordnande med en viss garanterad vinstsumma å var- je serie avsågs uppenbarligen att göra premieobligationerna eftersökta även av större kapitalplacerare, vilka genom köp av hel serie kunde erhålla en fast förräntning å sitt kapital jämte möjlighet att delta i dragningen om de större vinsterna. En icke obetydlig efterfrågan på hela serier synes under sådana förhållanden hava kunnat förväntas. Även om den för 1940 års pre- mieobligationslån utgående provisionen kan anses hava motsvarat marknads- läget, vilket tidrymden för försäljningen möjligen kan giva vid handen, vill det förefalla revisorerna som om det läge på kapitalmarknaden, som rådde vid tiden för emittringen av 1942 års lån, ävensom lånets konstruktion kun- nat motivera en något större försiktighet vid provisionens utmätande. I varje fall synes provisionsfrågan hava bort upptagas till förnyad prövning, då den s. k. andra tranchen av lånet beslöts, d. v. s. sedan efterfrågan på dessa obli- gationer i verkligheten visat sig vara avsevärt större än som från början förutsetts. Därigenom skulle icke obetydliga belopp hava kunnat sparas och framför allt, om provision från början hade fixerats till samma belopp som sedermera blivit av riksgäldsfullmäktige fastställda, synes provisionskostna- den hava kunnat avsevärt reduceras.

Vad som sålunda förekommit hava revisorerna velat omförmäla för riks- dagen.

§ 5.

Revisorerna hava i sin berättelse angående riksbanken (§ 8) gjort vissa påpekanden rörande tjänstgöringstiden vid riksbankens huvudkontor och riksgäldskontoret.

Särtryck av denna paragraf i berättelsen angående riksbanken, till vilken revisorerna få hänvisa, bifogas.

Tjänstgöringstiden vid riksbankens huvudkontor och riksgäldskontoret.

§ 6.

Till fullgörande av föreskriften i 26 § av gällande instruktion få revisorerna slutligen anmäla, att revisorerna för sin del tillstyrka, att ansvarsfrihet för förvaltningen av riksgäldskontoret under den tid, denna revision omfattat, må fullmäktige i nämnda kontor beviljas.

Angående ansvarsfrihet för fullmäktige.

För riktigheten av de i denna berättelse förekommande sifferuppgifter ansvarar den sekreterare, som under revisorernas granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning varit hos revisorerna anställd.

Sifferuppgifterna.

Jämlikt gällande instruktion kommer denna berättelse att tillställas fullmäktige i riksgäldskontoret.

Stockholm den 15 december 1942.

L. A. BJÖRKLUND.

NILS HOLMSTRÖM.

P. GRANATH.

CARL ERIKSSON.

C. P. WAHLMARK.

OSCAR CARLSTRÖM.

O. W. LÖVGREN.

TH. GARDELL.

PER ANDERSSON.

EMIL ANDERSSON.

GUNNAR PERSSON.

K. E. JOHANSON.

/ Al Vanner.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret

yttrande i anledning av vissa uttalanden
av riksdagens revisorer.

Till Riksdagen.

I sin den 15 december 1942 avgivna berättelse angående granskningen av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning hava riksdagens revisorer gjort vissa uttalanden i fråga om provisionen till förmedlare av 1942 års premieobligationslån; och få fullmäktige härmed avgiva yttrande över vad revisorerna i berörda avseende anfört.

Vid fastställandet av försäljningsvillkoren för 1942 års premieobligationslån, vilket beträffande såväl vinstbeloppens fördelning å de olika serierna som i övrigt var konstruerat på samma sätt som 1940 års premielån, utgingo fullmäktige från att någon nedsättning lämpligen ej borde ske av den provision, som utgått till försäljare av obligationer av 1940 års premielån. För denna uppfattning talade enligt fullmäktiges mening flera skäl. Det ansågs önskvärt, att det nya lånet bleve slutsålt på kortare tid än vad fallet var med 1940 års lån med hänsyn bl. a. till att räntan å ett premieobligationslån får anses börja löpa fyra månader före första vinstutlottningen, vilken i fråga om 1942 års lån skulle äga rum i februari 1943. Att vid sådant förhållande sänka de utgående provisionerna ansågs så mycket mindre böra ifrågakomma som försäljarnas omkostnader på grund av kristiden ökats sedan år 1940. Det kunde vidare befaras, att den från 10 till 20 procent förhöjda skatten å utfallande vinstbelopp över 25 kr., vilken skatt avdrages vid vinsternas utbetalning, liksom även nedsättningen av det vinstbelopp, som sammanlagt årligen utlottas, från 3.7 procent av lånesumman vid 1940 års lån till 3.3 procent vid 1942 års lån skulle minska intresset för obligationerna av det nya lånet.

Då meddelande om 1942 års premieobligationslån lämnats genom tidningarna, visade sig emellertid efterfrågan å obligationerna vara över förväntan stor, så att mycket snart rekvisitioner inkommit till riksgäldskontoret å ett obligationsbelopp, betydligt överstigande lånets hela belopp. För att kunna tillgodose denna stora efterfrågan beslöto fullmäktige att utöka premielånet genom utgivande av en ny tranche av detta till samma belopp och på samma villkor som beträffande den första tranchen. De bestämda försäljningsprovisionerna ansågos böra tillämpas i fråga om rekvisitioner, som kommit riksgäldskontoret tillhanda intill en viss dag före beslutet om den nya tranchen.

För det därefter kvarvarande obligationsbeloppet nedsattes försäljningsprovisionerna på sätt framgår av revisorernas redogörelse. Försäljningskursen å obligationerna höjdes fr. o. m. den 14 september 1942 till 52 kronor för obligation vid köp av hel serie samt till 51 kronor vid övrig försäljning.

Å lånets båda trancher om tillsammans 300 milj. kronor beräknas likviden, sedan nu utestående belopp influtit, komma att uppgå till omkring 294 milj. kronor, vilket innebär, att det utbetalade provisionsbeloppet, efter avdrag av vad som influtit genom ovannämnda överkurs, utgör omkring 6 milj. kronor d. v. s. två procent av lånebeloppet.

Den effektiva räntefoten å lånet har beräknats utgöra cirka 3.5 procent under förutsättning att lånet inlöses efter tio år men endast cirka 3.35 procent om lånet löper för all framtid.

Stockholm den 22 december 1942.

ANDERS ÖRNE.

AXEL LINDQVIST.

K. A. RYBERG.

KARL MAGNUSSON.

ERNST ERIKSSON.

TORSTEN STRÖM.

IVAR ÖSTERSTRÖM.

John Hägglund.